

ПРОБЛЕМА СЕНСУ ЖИТТЯ В СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ

Актуальність проблеми. філософська та духовна проблема, що має відношення до визначення мети існування, призначення людства, людини як біологічного виду, одне з основних світоглядних понять, що має величезне значення для духовно-морального становлення особистості.

Мета. Метою дослідження є зрозуміти проблеми сенсу життя в сучасній філософії

Виклад основного матеріалу. Сучасність у філософії має свій внутрішній масштаб. За звичкою, початком сучасного етапу вважають кінець XIX ст., коли виникли нові форми філософствування, що стали домінуючими в Європі XX ст., основні ідеї яких розробляються і сьогодні. Двадцять століття являло собою особливий етап у розвитку сучасного суспільства. Воно вирізняється конфліктністю, суперечливістю, інтенсифікацією соціальних процесів, прискоренням темпів соціальних змін. Зрештою, це час зародження глобальних проблем. Усе це не могло не позначитися на характері тих питань, які висували філософи. Філософська парадигма XX ст. виступає як планетарне явище й могутня поліфонія етносоціальних світоглядних ментальностей. Сучасна філософія є часткою світової культури і має статус вселюдської цінності. Її вивчення дає ключ до розуміння багатьох процесів, що відбувались і відбуваються у духовному житті західного суспільства, інтенсивного діалогу, за яким орієнтується сьогодні Україна. Філософію, яка існувала до середини XIX ст., називають класичною. Характерна ознака цієї філософії - безмежна віра в розум. Особливістю класичної філософії є також те, що, розглядаючи людину та історію, вона сконцентрувала свою увагу навколо проблеми свободи та інших гуманістичних цінностей і стверджувала необхідність раціонального пізнання загальнолюдських моральних принципів та ідеалів. Філософія XX ст. (некласична) формувалася насамперед як антитеза класичній, як певне нове філософське мислення. Для сучасної філософії характерні такі суттєві риси.

1. Сучасна філософія характеризується наявністю різноманітних шкіл. Найбільш відомими є такі: герменевтика, екзистенціалізм, неопозитивізм, неофрейдизм, неомізм, персоналізм, прагматизм, структуралізм, феноменологія, філософська антропологія, марксизм та ін.

2. Сучасна філософія, як правило, відмовляється від раціоналізму: стає на позиції ірраціоналізму. Ірраціоналізм (від лат. irrationalis - нерозумний, несвідомий) - це система філософських вчень, які обстоюють обмеженість раціонального пізнання, протиставляють йому інтуїцію, віру, інстинкт як основні види пізнання.

3. Більшість сучасних філософських систем має антропологічний характер. Вони поєднуються загальною особливістю: наявністю спільного підходу до визначення головної філософської проблеми, а саме проблеми людини. Антропологізм виявляється у спробах визначити основи і сфери людської особистості та суб'єктивності, розглядати людину як «міру всіх речей», із неї та завдяки їй намагатися зрозуміти як її саму, так і навколишнє середовище (природу, суспільство), а також культуру.

4. У сучасній філософії спостерігається суперечливе ставлення до науки. З'явилися погляди, які дістали назву сциєнтизму і антисциєнтизму. Сциєнтизм (від лат. scientia і англ. science - знання, наука) - позиція світогляду, в основі якої лежить уявлення про наукове знання як про універсальну культурну цінність і достатню умову для орієнтації людини у світі.

Серед безлічі напрямів і течій філософії сучасності є кілька ліній, які найбільш яскраво характеризують основні тенденції її розвитку. Це, по-перше, ірраціоналістично-гуманістична; по-друге, сциєнтистська; по-третє, релігійна; по-четверте, марксистська філософія. Які основні ідеї репрезентовані в цих напрямках, як позначився їхній вплив на соціокультурне буття, світорозуміння і духовність людини, якою мірою вони підносять менталітет людства на новий щабель і в чому зазнали вони невдач? Саме ці питання знаходитимуться в центрі нашої уваги.

У XIX столітті у Західній Європі започатковується течія волонтаризм, яка своїм головним принципом філософствування зробила поняття волі і протиставила волю раціональному освоєнню світу. Воля, в таких мислителів як Шопенгауер, Ніцше, є первинною відносно всіх проявів духовного життя і навіть розуму. За Шопенгауером, зауважмо, світ на всіх етапах розвитку є матеріалізацією волі до життя. Кожна з форм волі прагне до повного панування над іншими формами волі. У Шопенгауера є два види егоїзму, той, який хоче власного добра і той, який хоче чужого горя. Погляди Шопенгауера близькі із буддиською філософією і водночас у глибини своїй відмінні. На противагу Шопенгауеровій філософії песимізму виступає Ніцше із філософією волі до влади. Саме воля до влади за Ніцше є найглибшим принципом розвитку людського роду. Воля у Ніцше набуває морального відтінку. Надлюдиною людина стає не завдяки своїй природі, а завдяки волі до влади над собою. Ніцше захищає реальну, людину, розглядає її як багатогранність, невичерпність. Людину, яка має своє волевиявлення. Згідно з Ніцше кожна людина усвідомлено чи неусвідомлено прагне до розширення простору свого «Я» в зовнішньому світі. Філософія Ніцше була попередницею ряду сучасних західних філософських концепцій, в основу яких покладені проблеми людини та її життя (екзистенціалізм, феноменологія, філософська антропологія та ін.).

До часу становлення екзистенціалізму філософська антропологія намагалася визначити людину через її відмінність від тварини. Екзистенціалісти прагнуть подати людину через відмінність від самої себе. Екзистенціалізм, як напрямок у філософії, головним предметом свого вчення ставить людину, її проблеми, труднощі, існування в світі. Витоки цієї парадигми з'явилися у XIX столітті, представником вважають Серена К'єркергора. Екзистенціалістів цікавила унікальність людської особистості, глибина її почуттів, переживань, тривог, надій та сподівань. Саме тому, зауважте, екзистенціалісти вдалися до осмислення людини, долаючи межі раціонального в самопереживанні та співпереживанні. Екзистенціалісти розкривають проблему самотності, відчуження людини, проблему безмиленого життя. Так, К'єркергор поставив питання: чому філософія вдається тільки до пояснення глобальних питань і майже не приділяє увагу конкретній людині. Все життя, як стверджує Карл Ясперс, свідомо чи несвідомо спрямоване до трансценденції, до розуміння вищого абсолюту. Людина вільна сама робити вибір, але це не простий вибір, як означає Жан-Поль Сартр, а «судьбоносний», коли рішення лежить на межі життя і смерті, життєво важливе. Цей вибір Сартр називає екзистенціальним вибором. Якщо людина зробила його, то визначила свою долю на багато років наперед, переходячи із одного буття в інше. Все життя – це ланцюжок «менших життів», відрізків різного буття, які пов'язані з екзистенціальним вибором.

Список використаних джерел

1. https://moodle.wunu.edu.ua/pluginfile.php/4903/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%209.PDF
2. https://pidru4niki.com/1719051237574/filosofiya/suchasna_svitova_filosofiya